

Directed Dispersion

ויחי תשע"ז

Artscroll - Stone Chumash

2

1 GENESIS PARASHAS VAYECHI 49 / 4-9

most in power. ⁴ Water-like impetuosity — you cannot be foremost, because you mounted your father's bed; then you desecrated Him Who ascended my couch.

⁵ "Simeon and Levi are comrades, their weaponry is a stolen craft. ⁶ Into their conspiracy, may my soul not enter! With their congregation, do not join, O my honor! For in their rage they murdered people and at their whim they maimed an ox. ⁷ Accursed is their rage for it is intense, and their wrath for it is harsh; I will separate them within Jacob, and I will disperse them in Israel." ←

5-7. Simeon and Levi. Having explained why Reuben forfeited the prerogatives of the birthright, Jacob then explained why Simeon and Levi, the next oldest, were also unworthy to succeed him as rulers: The Levites had the status of servants of God, but they did not have authority over the nation; to the contrary, for their livelihood they depended on the tithes of their brethren. They had attacked the males of Shechem, and men of the sword are unworthy of being "the king who by justice establishes the land" [Proverbs 29:4] (Sforno; Abarbanel). Jacob spoke to all the other sons individually, but he grouped Simeon and Levi together, describing them as comrades, because, as he explained in poetic terms, they joined together in conspiracy and violence. They perpetrated the violence against Shechem and they instigated the sale of Joseph.

4

352

EINEI YISROEL

The brunt of Yaakov Avinu's rebuke of Shimon and Levi addressed their anger. "Cursed is their anger for it is fierce, and their wrath for it is intense." A person acting out of anger has lost control. In this sense, the two brothers' anger was intolerable.

As a punishment, Yaakov scattered Shimon and Levi by taking away the privilege of an inheritance in Eretz Yisroel. Levi had no inheritance in the Land at all. "ה' הוא נחלתו" — Hashem is his portion (Devarim 10:9). Consequently, he could only provide for his sustenance by traveling from place to place collecting *terumos* and *maaseros*, priestly gifts and tithes. This caused the tribe to be scattered amongst Klal Yisroel.

5

Shimon on the other hand did actually receive a portion of the Land, as recorded in the book of Yehoshua (19:1-9). However, Rashi (Bereishis 49:7) tells us "You will find that the vast majority of the poor, the scribes, and the teachers of young children are from Shimon. Thus, through either poverty or profession they were required to travel far and wide. Despite their inheritance, they were dispersed nonetheless."

* Rabbi Yaakov Kaminetzky, זצ"ל has pointed out that it is difficult to understand why the punishment of dispersion meted out to Shimon and Levi was accomplished by assigning them to the two most critical positions of influence in Klal Yisroel. Shimon's tribe was to provide the *melamdim*; they would teach Torah to the children, as Rashi explained. As for the tribe of Levi, they would disseminate Torah to the adults. According to Moshe Rabbeinu's blessing, they would be the heads of the Torah academies. "יורו משפטיך ליעקב ותורתך" — He will issue Your judgments to Yaakov, and Your Torah to Yisroel (Devarim 33:10).

3

שבו לשון ויחי חסידים

פי כן בפרטיות לא מצינו שברכם רק קנטרם, וקגון זו צריך למודעי.

6

Who should be given the responsibility of teaching Torah? In a perfect world, only the individuals whose Torah knowledge is matched by a sterling character, whose *midos* reflect the will of Torah intellect, would be chosen for the task. Thus, Yaakov Avinu's choice seems to defy all reason. Did he not select Shimon and Levi to be the teachers precisely because they suffered from the horrible traits of anger and brutality? Imagine the awful effect such a decision could have had on the proper transmission of Torah in Klal Yisroel. The students inevitably emulate their teachers, and the character of the Jewish people could have been corrupted with an array of appalling attributes!

7

דעת חינוך שרגא סא

ר' ערנסקי

תלמיד שאישיות רבו נעשה בעיניו ייטיב לקלוט את מה שמלמדו, ואפילו אינו יורד עכשיו לניוף דעתו, הוא יגיע לידי כך בעתיד, כשיחזור ויתגיע להבין כוונת דבריו. מה שאינו כן אם המורה אישיות רדודה, יקשה עליו לעורר בתלמידים מתח ורצון לא להפסיד מילה היוצאת מפיו.

וכך מרגלא בפומיה דרבי רוחם זצ"ל המשגיח דמיר: "משה זכה וזיכה את הרבים" (אבות פ"ה משנן כ"א), רק אחרי זוכה והדוכך, רק אז זיכה את הרבים. לעולם אין אדם מסוגל לזכות אחרים אלא כשיהיה הוא עצמו זך.

The greatest blessing one can bestow is to enlighten another and acquaint him with himself. The Mishnah (Avos 3:18) says: "Man is precious, having been created in God's image, and even more so for having been informed that he was created in God's image." Self-knowledge of one's abilities and talents, as well as one's shortcomings and limitations, is the greatest blessing; it is the means enabling one to realize his Divine mission in this world.

Yaakov realized that the ultimate geulah depended on the development of his sons' potential, the potential inherent in their names. Rather than reveal the deadline for redemption, he opted to bless them with self-knowledge that could help them bring the redemption at a much earlier date. In this vein, knowledge of the capabilities they possessed was itself a blessing.

|| ער טעם פרשת ויחי דעת

אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל (מס, ז)
 ביאר רש"י, אין לך עניים וסופרים ומלמדי תינוקות אלא משמעון כרי שיהיו נפוצים, ושכחו של לוי עשאו מחור על הגרנות.
 וגראה דיעקב חשש מפני עברתם וחרון אפס של שמעון ולוי שיעוררו מחלוקת בעם ישראל, ואילו היו מכובדים במקום מגוריהם אפשר שהיתה השפעתם רבה מאד, שכן מציינו דרובא דבעלי מחלוקת הן בעלי בתים וגבירים שיש לאל דים לעשות טוב ורע, אבל עכשיו שיהיו נפוצים בישראל ללמד התינוקות ולחזר על הגרנות, הרי שפרנסתם תלויה בישראל, ויחששו להתערב במחלוקת פן ינזקו, וכך לא יוכלו באפס ועברתם להשפיע רעה.
 (והיום בעו"ה רבתה המחלוקת בישראל, וכל שגובות חוצפתו כן יגדל כבודו, ותגדל השפעתו, וכן שמעתי מפי הגאון ר' יחיאל אברמסקי זצ"ל שביאר המשנה סוף מסכת סוטה שבימות המשיח חוצפת יג, לשון סגן, היינו די, שאין צריך לא לתלמיד חכם ולא לגביר, אלא די בחוצפה, שכל מי שיגוקט בדרך זו ירים ראשו ויצליח).

1a קמו
 88 שור - תא
 שער שלישי

גבורתו במעשה פטיפריע, היה אצלו מצד הטבע משום שהיה בטבע פרוש וקדוש. וכן יהודה אתה יודך אתך — את אחייו ולא כהיתא, מעלתו זו של הודאה ברבים היתה לו מצד טבעו. וא"כ לכאורה מה כל הרעש הזה שע"ז זכה למלכות וכו', והלא לא היה זה אצלו אלא דבר טבעי, ולמדנו מזה דבר נפלא, שרק ע"י שמירת מצוותיו הקנייות אצלו בטבע בלבד זוכה האדם לכל שלמותו וזכותו, משום שבאמת כל יסוד עבודת האדם אינו אלא במעלות הטובות אשר הנם אצלו בטבע, שאם רק ישמור עליהן ויתווק בהן כראוי שלא יזוז מטבעיו הטובים, מתוך זה יגיע לכלל תכלית שלמותו, שכולו יתהפך לטוב ואף טבעיו ומדותיו הרעים יתהפכו לגמרי לטוב. כן אדם ואדם יש לו מעלה מיוחדת שנתנה אצלו בטבע בתכלית הטוב, עד שבמעלה זו אינו משיג כלל את חברו המושחת ומקולקל, וכמו איש מתוך שלונו על חברו המושחת במדה של כעס ומתכעס על כל דבר קטן, ולעומת זה חברו הכעסן יש לו מדה אחרת טובה שבמדה זו הוא הגור מושחת. שלכל אדם ניתנה מדה ומעלה מיוחדת שעל ידי מעלה זו ישנה ויהפך עצמו כולו לטוב, ובהו היא כל עבודתו, שמתוך זה ישיג את כל שלמותו.

— וזה לעומת זה: גם מצד המדות הרעות ישנה אחת אשר בה אנו מקולקלים ביותר. ומסתמא מעמקי היצירה הוא, שהתאם אפי כל אדם לתעודתו בחיים כן, שדוקא מעלתו הטבעית המיוחדת תוכל להכריע את המדה הרעה השרשית אשר בו, מי שהצליח לעמוד על מעלתו העקבית ועל השחתתו העקבית זכה לדבר גדול: מעלה הוא יודע, מה ה' אלקיו דורש ממנו.
 כל בר דעת חייב לעצמו את תבנית מדתו, שתהיה סדורה לפני עיניו, וידע כי זהו הצלם הרוחני שלו, וזאת תהיה צורתו כבואו ליום הדין, אם לא יתקן עד אז את הצריך תקון.

לכאורה נראה שיעקב אבינו לא ברך את שמעון ולוי, אלא קילל אותם, והלא כתוב (פסוק כח) "איש אשר כבדתו ברך אותם", משמע שכל אחד נתברך? אלא צריכים להבין - מדות האדם הם סוגיא עמוקה מאד, והלואי שאנו נבין את מדותינו ואת

יכול לחיות את כל חייו בלי לדעת את מעלותיו וחסרונותיו. יעקב ברך את בניו בברכה עצומה, הוא גילה להם את מדותיהם!

חז"ל אומרים שכשאדם מת, באים שלשה מלאכים ואומרים לו קום ואמור את שמך, אמר להם המת "מעיד אני עלי שמים וארץ שאיני יודע את שמי". והמלאך נותן לו מכה בשלשלת של ברזל ושובר את עצמותיו. זה המקור למה שבסוף התפילה, קודם יהיו לרצון, אומרים פסוק שמתחיל באות שבה מתחיל שם האדם ומסיים באות שבה מסתיים שמו של האדם. וזהו תזכורת לאדם בחייו לזכור את שמו. אבל מהו הענין לזכור את שמו, ולמה מגיע מכות למי ששכח את שמו?

הפירוש הוא שהשם שהמלאכים שואלים את המת, אין הכוונה סתם לשמו. השם הוא המהות של האדם. המלאכים שואלים אותו "מה מהותך?" ומי שחי שמונים שנה ואינו יודע מי הוא, על זה מגיע לו מכות.

זה מבדילו אדם יכול לחיות את כל חייו, וכששישאלוהו מהי מדתך הטובה, הוא יענה "נתתי צדקה", ויבאו ויוכיחו לו שכל נתינת הצדקה שלו היתה משום נגיעה מסויימת, וכך כל מדה טובה יפרכו לו. הסוגיא העמוקה ביותר באדם היא מדותיו, ואדם יכול לטעות כל כך במדותיו מבלי להכיר כלל את עצמן.

10

שמעתי מהמשגיח ז"ל שלכל אדם יש בפנימיותו מדה יסודית, ואילו היה יודע מהי מדתו היסודית היה יכול על ידה להשתלם בכל המדות. לדוגמא, אם רואים ילד שיה"ע שאם הוא יודה על האמת הוא יקבל מכות, ואעפ"כ הוא מודה על האמת, הרי זה ראייה כי יש בו מדת אמת שורשית. אלא שיש סכנה אם הוא לא מכיר במדתו זו במשך הזמן הוא ישכח מזה ויהיה לשקרן, אבל אילו היה יודע ממדתו זו, היה שומר על מדתו ועומד עליה אף במקום שהוא נפגש בנסיגות. גם כשהוא יפגש בעצלות הוא יעמוד על האמת. וכן אם הוא אינו אוהב לעשות חסד, אבל כשהוא יכיר שהאמת מחייבת חסד ממילא הוא יתקן גם את מדת החסד. וכך במשך הזמן, על ידי מדת האמת השורשית שבו, הוא יתקן את כל מדותיו. אבל אם הוא אינו מכיר את מדתו, במשך הזמן כשיפגש במדות אחרות הוא יפסיד את מדת האמת, ואז כבר לא תהיה לו שום אפשרות לתקן את מדותיו.

הסבא מקלם ז"ל ביאר שזו כונת חז"ל (ברר לג, א) שהצדיקים הופכים את מדת הדין למדת הרחמים, דהיינו שהמדות הרעות הם מדת הדין, והמדות הטובות הם מדת הרחמים, והצדיקים מתקנים את המדות הרעות ע"י המדה הטובה שלהם, והופכים את המדות הרעות למדות טובות - "מדת הרחמים". ואילו הרשעים עושים הפוך, הופכים את מדותיהם הטובות למדות רעות - "מדת הדין".

וכמו שיש לאדם מדה יסודית שהיא מושלמת, כך זה גם לצד הרע. יש באדם מדה רעה אחת יסודית שממנה מסתעפים כל המדות הרעות, ואם הוא יודע מהי מדתו

הרעה והוא נוהר בה, הוא יזהר כבר בכל המדות הרעות. ואילו אדם שאינו יודע מהי מדתו הרעה הוא יתקלקל בכל המדות.

ברכת יעקב אבינו היתה שהוא גילה לבניו את המדות השורשיות שלהם. לאובן הוא גילה שמדתו הרעה היא הבהלה. ולכן הוא הרחיק ממנו את הכוונה והמלוכה - כי עם מדה כזאת אסור לו להיות שורר על אחרים, כי ע"י הבהלה עלולים לצאת ממשולמים גדולים. וכן שמעון ולוי, יעקב נתן להם עצה איך לא להכשל ע"י שיחלקם ויפיצם.

mitzvah. Every individual pursues his preference, careful about those things he considers important.

Do not attempt to go completely against your nature. Instead, labor to channel character traits down the path of your designing. Take those good traits that occasionally manifest themselves and build on them! Then find the character traits you need to correct and work on them. Do not allow the negative traits you find to bring you to despair. Bad traits can be corrected; good traits were given to us to perfect them. This is our job in this world.

Don't move aimlessly, from one target to another. Create an incremental, interconnected plan for working on yourself. Each undertaking should prepare you for the next phase in your personal growth.

Food For Thought

Many good character traits are intertwined. For example, humility is connected to calmness, compassion to generosity, contentment to abstinence, and so on.

(Ha'maspik Le'oudei Hashem)

* Since all character traits are interconnected, working on one will automatically have a positive effect on all others.

(Chazon Ish)

The Piaseczne Rebbe, Rabbi Kalonymos Kalman Shapiro, compares character improvement to fighting a carefully planned war, where strategy is developed based on honest and thorough research. See what is really holding back improvement, and then overcome the barrier. If one tactic does not work, try another and yet another. Persistence and hard work — never deserting the battlefield — will, with Hashem's help, certainly bring success.

How to begin? The task of character development seems overwhelming. We observe where we are, think about where we want to be, note the gap between the two — and we realize the difficulty of the task. This is why we are advised to progress slowly, step by step.

Don't give up because the task is too hard. Break the challenge into small pieces. Focus on small changes, day by day; turn the task into manageable units. This will prevent collapsing under unnaturally high standards caused by moving too quickly to levels you're not ready for. (Rabbi Abraham Twerski)

ברכת יעקב אבינו לראובן שמעון ולוי היתה שהוא גילה להם את חסרונותיהם ואת המדה הרעה שלהם. זוהי ברכה עצומה, כי אם יודעים את החסרונות אפשר להנצל מהם. וכן לאחרים גילה יעקב את מעלותיהם. יעקב אבינו גילה ליהודה את מדתו הטובה השרשית: מודה על האמת, ולכן מתאימה לו המלכות. מלך שאינו מודה על האמת, כשיעמידו אותו על טעות שעשה מיד יכעס, ואילו מלך שיש בו את מדת ההודאה על האמת, הוא יודה שנכשל. כשהאדם מכיר את מדרתו הטובה, על ידה הוא יכול להשלים את כל המדות הרעות שלו.

מה שהמשגיח ז"ל קרא "המדה היסודית" - כוונתו לשורש הנשמה של האדם, שאם שורש הנשמה של האדם הוא בחסד, אי"כ המדה השרשית שלו היא חסד. הגר"א (משלי טו, ד) כותב שפעם כשהיו נביאים, היו הולכים אליהם, הם היו אומרים לכל

אחד "שורש נשמתך היא כך", ו"לך מתאימה דרך עבודה זו". לנו אין נביאים שיכולים לגלות לנו את שורש נשמתנו, א"כ עלינו ללכת לפי השלחן ערוך והמסילת ישרים, ולנסות להכיר את המדות העקרויות הפועלות בנו?

- Anger. Instead of just resolving to be patient and never lose your temper, try taking on a half hour of patience every day. Rav Wolbe suggests doing this at a critical time, such as right before coming home in the evening. Try it for a couple of months, moving around this half hour throughout the day, so you have practice being patient in many different situations.

Getting To Know Ourselves

We all possess every possible character trait to one degree or another. Some traits are barely noticeable; others are so strong that they essentially define us. We each possess one positive trait that is the foundation of our personality and behavior, and a specific negative trait that can detrimentally affect every one of our middos. The strong middah should ideally be used to protect our good deeds and traits, while controlling the weaker part of our personality.

* Discovering these basic, root middos is the first step towards self-knowledge, for they are the foundations of our personality and behavior.

INSPIRATION

Only through guiding our naturally good attributes can man achieve perfection. In truth, the entire foundation of man's service is through the good attributes he naturally possesses. If he guards them and grasps them properly, never losing his natural goodness, he will attain his goal of perfecting his intelligence. Even his negative nature and middos will turn to become completely good.

Reuven buys a vessel from a non Jew and then sells it to Shimon, believing it to be an inexpensive metal container. Shimon later discovers that it is pure silver. Does Shimon have to pay Reuven more money?

Shimon owes Reuven nothing. Since Reuven was unaware that he had a silver vessel, he never really owned a silver vessel. The same applies to a person who is unaware of his true greatness; he therefore has no greatness.

(Hagahos Ashri, Bava Metzia 2)

20 Identifying these two traits puts us on the road to perfection, because we now know what Hashem wants us to work on. How do we identify them? Note which *middah* exists in all your actions, under all circumstances. If you can find that *middah*, you will know that you have found your core character trait.

➤ For example, a child always tells the truth, even if this will bring him punishment. This child is gifted with the trait of truthfulness. A person who finds great joy in helping others—even when it is difficult for him—possesses the *middah* of kindness. One who pays careful attention to detail in all his commitments, has the *middah* of strength.

21 .....
PRACTICAL ADVICE

* Asking yourself certain questions helps you determine your strengths.

- I feel best when ...
  - My highest aspiration is to ...
  - The idea that has helped me the most is ...
  - ⊙ I respect people who ...
- (Begin Again Now, pages 312–313, Rabbi Zelig Pliskin)

22 .....
EXERCISE

Make a list of the traits you feel you have. Put on the top of the list the trait you believe you excel in. Place at the bottom the trait that you feel is your weakest.

23 .....

Rabbi Chaim Vital writes that there are four foundations to all character traits, corresponding to the four fundamental elements of fire, water, air, and dust (earth).

- Fire represents one's intellect and corresponds to the desire to ascend in life and rule. Negative examples are haughtiness, anger, rigid authority, demanding honor, hatred, and stubbornness. Positive examples are modesty, humility, flexibility, and restraint.
- Air represents the power of speech. In the negative, it manifests itself as idle chatter, flattery, lies, slander, and gossip. In its positive manifestation, it is seen in one who says only what is necessary, is quick to praise, speaks about Torah thoughts, and provides emotional support for others.
- Water represents the spiritual background of the vital soul. A person forged from this character foundation will show a preference for physical pleasures—lusting after money and with a love of self-indulgence. He also is likely to be jealous. When he has channeled this tendency to the good, he will feel disgust in the face of unneeded physical pleasures and will be a trusting, caring individual

24 Dust corresponds to the spirituality of the body and will manifest itself as sadness, grief, laziness, and hopelessness in its negative manifestations. Individuals possessed of its positive expression are satisfied with what they have, and serve Hashem with happiness.

Some character traits consist of more than one fundamental. An example of this is mocking others, which results from air (slander/cruelty) and fire (haughtiness). (*Rabbeinu Yonah*)

25a כתי שבת

והענין הוא כן, דידוע אומנם ז"ל (יומא פו, ב) היכי דמי צעל משובה צלוחה אשה צלוחו מקום, היינו צלוחו ענין וצלוחו מקום שפגם יחקן, ועל כן כשחטא למשל צלוחה רעה או צירחה רעה חלילה, המיקון של משובה הוא ליקח את האהבה ויראה לעבודת הצורה, לאהבה וליראה את ה' ית"ש, וכן כשחטא צמדה רעה של כעס חלילה, המיקון של משובה הוא ליקח את הכעס לזורך עבודה הצורה, כגון לכעוס על עובדי רגלו ולהרגיז את היצר טוב על היצר הרע, וכגון הא דאמר רז"ל (מענין ד, ה) אורייתא הוא דקא מרתחא ליה וכדומה.

והו' ארור אפס כי עז ועברתם כי קשמה, המיקון לזה 'אחלקם ביעקב' ואפי"ס צירחא, היינו ליקח את הכעס למורה ועבודה המכונה בשם יעקב וישראל כאמור, והענין:

256. יוקם האו"ר 3 יוני

אם נתבונן בדברים שאמר יעקב לשמעון ולוי, נמצא כי הוא מוכיחם בחומרה יתירה. וכך נאמר בפסוקים (ה' ז'): "שמעון ולוי אחים כלי חמס מכתיהם. בסודם אל תבוא נפשי בקהלם אל תחד כבודי, כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו שור. ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה, אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל", כאשר בכך רומז יעקב אבינו למעשה שכם בו הרגו שני האחים בבני העיר בניגוד לדעתו. לכאורה נוכל לומר, שיעקב איפיין את שמעון ולוי בהיותם 'חמסנים', 'רוצחים', 'כעסנים', ועוד אי-אלו תיאורים בלתי מחמיאים. וכאן אנו תוהים: האם בדיוק את הכעסנים הללו, את החמסנים הרוצחים - מתאים למנות כמלמדי תינוקות?? האם הם אלו המתאימים לחנך את ילדי ישראל??

* אכן לאמיתו של דבר, אם נתבונן, נמצא שכעסם של שמעון ולוי - לא פריך בשל כבודם האישי, או בשל סיבה אשר אינטרס עצמי כלשהו מעורב בה. הסיבה אשר העלתה את חמתם, וגרמה להם להרוג בבני שכם - היתה האכפתיות שהם חשו כלפי דינה אחותם!

ובכן, התכונה הזו - היא למעשה זו אשר מחמתה סבר יעקב כי ישנה התאמה של בני שמעון לתפקיד מלמדי תינוקות... שכן המעלה החשובה ביותר שצריכה להיות למלמד תינוקות - הינה: אכפתיות! דאגה אישית לכל תלמיד ותלמיד! שמעון ולוי, אשר מסרו את נפשם בכדי להציל את אחותם - בודאי נחוננו באותה אכפתיות נחוזה, ולפיכך אין כמוהם מתאים לחנך וללמד את ילדי ישראל!

By analyzing the possukim from earlier in the parshah, we can begin to understand the true nature of this apparent contradiction. "יעקב שמע כי טמא את דינה בתו ובניו היו את מקנהו בשדה והחרש יעקב עד" – *And Yaakov heard that he [Shechem] defiled Dinah his daughter while his sons were with the flocks in the pasture, and Yaakov remained silent until they returned*" (Bereishis 34:5). Yaakov Avinu only kept his silence until his sons returned from the field, which clearly implies that he did subsequently speak. However, Yaakov does not say anything to them. He remains silent for seven long possukim. It is not Yaakov but his sons that respond to Shechem. "ויענו בני יעקב את שכם" – *And the sons of Yaakov answered Shechem and his father Chamor cunningly, and spoke, for he had defiled Dinah their sister*" (34:13).

Rabbi Kaminetzky, זצ"ל, resolves this difficulty with a beautiful insight. Yaakov's sons were not simply speaking in lieu of their father's silence. On the contrary, they spoke Yaakov Avinu's words on his behalf. Yaakov Avinu instructed his children to deal deviously with Shechem in order to rescue Dinah, and left the deceitful words for his sons to utter. Of all his children, only Shimon and Levi understood what had to be done. They placed the responsibility for Dinah squarely upon their own shoulders and carried out Yaakov's plan of rescue, returning Dinah to safety. It was a fantastic display of *achrayus*, of accepting responsibility, even to the point of self-sacrifice. Shimon and Levi acted nobly, for they felt the intensity of Dinah's disgrace. "Shall he treat our sister as a harlot?"

Dedication and Patience

With this, HaRav Kaminetzky resolves Yaakov Avinu's approval and disapproval of Shimon and Levi: Perhaps the most important quality a teacher or a rosh yeshiva can possess is a deep sense of responsibility, *achrayus*, for his students. A good rebbi is never satisfied simply with a well-organized *shiur*, or lecture. The growth and success of every *talmid*, every student, concerns him. He addresses the problems and challenges that face his pupils, and tries with all his might to help them overcome the hurdles that they encounter.

The litmus test of leadership is responsibility. Chazal (*Shemos Rabbah* 2:3) tell us that the Ribbono Shel Olam prepared the leaders of Klal Yisroel by training them as shepherds. Moshe Rabbeinu and David HaMelech were both shepherds. Each of them in their time proved themselves through the extent to which they were willing to go to protect their flocks. The Avos HaKedoshim and the Shevatim after them were also shepherds. – Your servants are shepherds, we and our fathers" (Bereishis 47:3). They were shepherds not merely to make a livelihood, but to create a way of life totally committed to caring for everything entrusted to them.

When performed correctly, the task of teaching Torah is the ultimate expression of responsibility to the Jewish people. The teachers of the Jewish nation are their shepherds. They work tirelessly to ensure the growth and success of their charges. The aspiration of every individual in Klal Yisroel should be to impart Torah to others. We even plead with Hashem every day for this *zechus*. "אבינו האב הרחמן המרום" – Our Father, O merciful Father Who has mercy, have mercy upon us and place in our hearts [the ability] to understand, to know, to hear, to learn, to teach..." (Siddur, morning prayers.)

The teaching of Torah is so important that HaKadosh Baruch Hu Himself retains the ultimate responsibility for the Torah education of Klal Yisroel. Every day, we bless HaKadosh Baruch Hu, "*HaMelamed Torah le'amo Yisroel – Who teaches Torah to His people Yisroel*" (Siddur, blessing over the Torah). The *melamdin* and the *roshei yeshiva* share in this holy task.

On the other hand, the rebbe's sense of *achrayus* must be tempered and guided. Lack of patience can easily lead to frustration and even outright anger. "ולא הקפדן מלמד" – One who is easily annoyed, cannot teach." (*Pirkei Avos* 2:5) The Gemara in *Shabbos* (105b) teaches us that a display of anger must sometimes be used to impress upon one's household or talmidim just how objectionable a particular thing may be and how serious one is when he says it must stop. Deep inside, though, a person must be calm. When anger is used correctly, it is

simply a tool. *Kaas hapanim*; the anger is only superficial. Beyond this, anger begins to control the person who wields it.

However, the trait of *achrayus*, responsibility, outweighs all other considerations. A teacher may possess many good *middos*, but if he is irresponsible, then his talents as a teacher are worthless. Ultimately, a person with a sense of responsibility can be trusted to correct parts of his character that may affect his teaching negatively, but if he lacks *achrayus* in the first place, he cannot be fully trusted to pass on the proper *chinuch*, education.

Shimon and Levi earned the privilege to be the purveyors of Torah in Klal Yisroel because, of all the brothers, they felt the strongest sense of responsibility. Thus, Yaakov Avinu's parting blessing was meant to prepare them for their central role in the development of the Jewish nation. *Arur apam*, cursed is their anger. Unbridled anger has no place in the process of *chinuch*; only as a tool is it acceptable. Once they learned this lesson – *achalkeym b'Yisroel*, I shall divide them in Israel. Yaakov gave them the roles of *melamed* and rosh yeshiva; positions that can only be rightfully assumed by *baalei achrayus*, people of extreme dedication who possess a strong sense of responsibility.

תתקסט   משה   ספר בראשית   אהרן 30

העיר. רק אנשים מסוג כזה, המרגישים כאב הזולת כאילו הוא כאב עצמם, רק אלו יקחו את מטה הנדודים בידם וימסירו נפשם ומאודם כדי לנדוד מעיר לעיר להפיץ את תורת ה' בעולם ולהנח את ילדי ישראל. משימה קדושה כזו אינה מתבצעת כהוגן אלא ע"י אלו העושים יותר מחובתם וממשימתם, אלו שקנאת ה' בוערת בלבם. ולכן הפקיד יעקב בידם את התפקיד הזה. נמצא שכוננת יעקב בזה לא היתה להענישם, אלא כוונתו היתה למצוא בעדם את עתידה המתאים להם לפי כוחותם ומרצם, עכ"ל.

רק מי שהוא בעל רגש, יכול להצליח להיות מלמד תורה. לימוד התורה אינו רק ידיעות, אלא מסירת התורה המורכבת עם הכח להרגיש את הזולת ואת צרכיו הרוחניים, רק מי שמוכן למסור את נפשו, ולעשות יותר מחובתו ומשימתו וקנאת ה' בוערת בו, יכול להיות האחראי למגמה זאת... להיות מלמד תורה לעמו ישראל!

שמעתי בשם האלשי"י הקדוש, לבאר את הכ' "והיו הדברים האלה על לבבך וגו' ושנתם לבניך". רק מי שדברים האלה הם גם בלבבו ונלאפוקי אצל מי שדברים אלו הם רק בראשו, יכול להיות מלמד תורה "לבניך", ודרשו חז"ל "אלו התלמידים" שקרויין בנים⁴⁷.

31 אהרן-ספר   דביר קרטו

ונראה ללמוד מזה, כי תכונה הנצרכת למלמד ינינוקות, וכן לשבטו של לוי, היא עוז הרתיחה. שרק בכך יוכלו המלמדים להגיע ללב התינוקות כדי ללמדם, ויקבלו התינוקות מאנשים הדומים להם בתוונה זו. וכן ללוי שיוכלו

Jewish souls draw their life and being from the Divine Presence, which is often referred to in this context as "Knesses Yisrael." According to our mystical tradition,⁶⁸ *Knesses Yisrael* has two different aspects, and they are named Leah and Rachel. In other words, there are two different sources from which a Jewish soul can draw its life.

The first source is accessible to every Jew equally, regardless of his personal merit. Whether righteous or wicked, every Jew is connected to this source by virtue of his being a part of the Jewish people. This is the aspect of the Divine Presence called Leah, or *alma d'iskassia*, "the concealed world."

The second source, however, does depend on individual

merit, and a person's connection to it is commensurate with his deeds and accomplishments. This aspect of the Divine Presence is known as Rachel, or *alma d'isgalia*, "the revealed world."

36 122 PARSHA ILLUMINATIONS R. Hillel Adler

When Moshe continued with Yaakov's blessings, it is not surprising that he spoke favorably of Levi (see Ramban *Devarim* 33:6) — but totally disregarded Shimon. The name of Shimon is omitted both in reference to blessing and to inheritance. (See *Targum Yonasan*, *Bereishis* 49:7). This is a challenge to consider, in light of the *Gemara*

גמירי דלא כלה שבטא מישראל

We learned that no *sheivet* shall cease from Israel (*Bava Basra* 115:).

It is therefore of great significance that *Targum Yonasan* reveals:

ודא ברכתא לשבטא דיהודה וזווג בחולקייא ובבירכתיה לשמעון אחיו...

...included in the blessing of Yehudah was a partnership with Shimon regarding inheritance and blessing (*Devarim* 33:7).

Moshe *Rabbeinu* gave us a *remez* — hint — regarding Shimon, but did not actually mention him at all. When distributed the territories of *Eretz Yisrael*, Shimon did not get its own independent portion, but instead received several cities within the portion of Yehudah:

37 ויהי נחלתם בתוך נחלת בני יהודה... מחבל בני יהודה נחלת בני שמעון.

... and their inheritance was within the inheritance of the children of Yehudah . . . out of the portion of the children of Yehudah was the inheritance of the children of Shimon (*Yehoshua* 19:1,9).

There seems to be contained within the blessing of Moshe, a natural alliance between Shimon and Yehudah; what bearing does that have on their past and on their future? There is also a definite relationship between Shimon and Levi, in Yaakov's blessing; how is that to be understood?

* The common bond between Shimon and Levi was that both possessed potential holiness from the womb. The Torah informs us:

ונ"ל שהברכה אינה רק ענין של איחולים ונימוסים, אלא זהו ענין של חינוך שמקבלים מפיו של המחנך, זוהי דרך והוראה איך לנהוג בעבודת ה', הברכה מכילה הוראה וגישה איך לתקן תיקון נפשי את הבא לקבל ברכה. היא צו להנהיג מוסרית, בכל ברכה נכללים ציונים איך כל אחד יעבוד על עצמו בתיקון חסרונותיו, בפיתוח תכונותיו וכחותיו הטובים, הגלויים והנעלמים, תיקון מומין, חסרונותיו ושיגאותיו.

שהרי הברכה לשמעון ולוי, שהיו בין השבטים המתברכים, היתה נצורת תוכחה: "ארור אפס כי עז ועברתם כי קשתה, אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל" (שם ז) "שהיו עניים וסופרים ומלמדי תינוקות, ולשבטו של לוי, שהיו מחזרים על הגרנות לתרומות ומעשרות", (רש"י שם) באשר זו היתה ברכה ורפואה לתכונות שנתגלו בהם ע"י המעשה שעשו בשכם.

ברכה זו לשמעון ולוי היתה הדרכה איך להתגבר על חמימות הלב, איך לשלוט על הכחות הפנימיים, אפילו הטובים שבהם, ולכבוש אותם, גלות סבלנות אף בשעת ריתחא דאורייתא, שהיו עניים סובלים חרפתם, חרפת רעב, ולקבל גזירת הבורא ולשתוק ולא לערער, לא להתרתח ולא להרהר אחר מדת הדין. להיות סופרים, שהיא מלאכה שצריכים לה סבלנות ועצבים חזקים, וכן מלמדי תינוקות שצריכים לסבול את טירדות התינוקות שהם מטרידים ומטריחים, להאריך אף בהנהגתם הילדותית, לסבול את רוחם, להיות סבלן, להסבירם אף מאה פעמים כאשר הם מתקשים להבין לימודם, להבליג כשהם מתפרצים ומתחצפים לפעמים, וכן ללוי סידר אורח-חיים כזה המצריך ומחייב סבלנות, להבליג על אי-נעימות, להחזיר על הגרנות לתרומות ומעשרות ולהתפרנס מזה.

33 כן הגביל את כוחותיהם, צינן את אש לבבם, אפילו של הטובים, שיתפורו ולא יהיו בצוותא כדי שלא יבואו לידי שגיאות וטעויות. הדרך

אותם שתהיה מעלתם נקיה וזכה מבלי תערובות בלתי נקיות. הדרך אותם להוציא מהם את העוקץ המיותר, כדי שתתפתח מעלתם ולהיות סגולתם בטהרה. וזוהי הברכה הטובה והמעולה ביותר, ברכה והדרכה שחן אהת, ברכה שהיא צו, וצו שהוא ברכה.

ומצאנו סיוע לביאורנו בדברי החזקוני, האומר שם "ארור אפס" וגי "אין זה קללה אלא ברכה, כלומר, יהי רצון שלא יצליחו באפס, כדי שלא ירגילו להיות רגזנים".

34 וכן מדת האחזה של שמעון ולקנא קנאת כבוד ישראל היא ברכה ובתנאי שלא יעשה על דעת עצמו אלא יתיישב עם אחרים המביעים את דעתם העצמאית, ולפיכך היו ערי שמעון בשבט יהודה שיש לו בחינה של מלכות, וגבורת ארי ועצמאות. משא"כ אם מתחברים באנשים שיש להם מדה של טפילות, ויש להם טבע של גלום, ולא מחפשי דרך.

32

וירא ה' כי שנאה לאה ויפתח אוזרחמה
He saw that Leah was despised, so he opened her womb (*Bereishis* 29:31).

This *pasuk* is quite puzzling. The Torah always takes special caution in its language not to speak of the shame of even an impure animal; how is it conceivable that the Torah would describe the shame of the "righteous ones"?

What must be understood is that the word "despised" is not referring to the relationship between Yaakov and Leah; it is referring to the attitude that Leah displayed toward the wicked Eisav (*Bava Basra* 123•). The Torah tells us that Leah hated the evil work of Eisav (*Midrash Tanchuma*, *Vayeitzei* 4; Maharsha, *Nedarim* 20:). Similarly, when the Torah announces:

ועיני לאה רכות

Leah was tender eyed (*Bereishis* 29:17),

the Torah is not intimating an inferior physical appearance. It is actually revealing that Leah's eyes turned tender because of the many tears she shed in prayer, beseeching Hashem to

reverse her destiny to marry Eisav, and instead become the wife of Yaakov (ibid.). Leah was able to use this same power of prayer to prevail upon Hashem to make her the dominant matriarchal figure of Klal Yisrael.

Leah discloses that her special power of "hatred of evil" was transmitted to Shimon at birth:

כי שמע ה' כי שואה אנכי ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון

"Because Hashem heard that I am despised, He therefore gave me this one also"; and she called his name Shimon (Bereishis 29:33).

From conception, Shimon was naturally infused with the power of "hatred of evil," a special holiness which was a gift from the womb.

Levi was also designated with special holiness while in his mother's womb. Rashi (Bereishis 29:34) avows that Hashem personally named Levi, and sent the angel Gavriel to him before birth, bearing the twenty-four gifts of the Priesthood.

It is now clear why it was Shimon and Levi who took particular offense at the defilement of their sister, Dinah. These two brothers were designated as the "Guardians of the holiness of Klal Yisrael." It should come as no surprise that in the incident concerning Dinah, these two brothers had the final word in the dialogue with their father Yaakov; after which there was no room for further discussion:

40

הכזונה יעשה את אחותנו

As with a harlot should one deal with our sister? (Bereishis 34:31).

It was their duty to guard the holiness and sanctity of Klal Yisrael, and Yaakov understood this. It behooved them to attend to the violation committed by Shechem.

Their violent approach to their brother Yosef now becomes clear. In their zeal to inculcate only holiness in the

Jewish people, they were determined to eradicate anything that resembled the evil of Eisav, and they saw in Yosef many of Eisav's characteristics. Yosef, in their judgment, frequently engaged in *lashon hara* — evil reports — he was very much concerned with materialism: in grooming his eyes and arranging his hair, and he was concerned about appearing handsome (Rashi, Bereishis 37:2). The seed of the congregation of Hashem could not tolerate such apparent evil; hence, as the "Guardians of Holiness," it was their duty to remove Yosef from the scene.

We can now analyze the special alliance between Shimon and Yehudah. Shimon represented and embodied the hidden prayer within his mother's heart — the prayer that only Hashem could hear. This prayer could not find expression in *Olam Hazeh* because it was too profound for words. That is why the Torah disguised it in the form of "senu'ah" — "despised" — "Because Hashem has heard" (כי שמע ה'); only Hashem can grasp the depths of Leah's prayer (which was Shimon's birthright), and it will ultimately only become comprehensible to humans in the Next World. Yehudah, on the other hand, represented the articulation and the vocalization of human prayer:

41

This time I will praise Hashem (Bereishis 29:35).

In his role as Melech — King — and spokesman for Klal Yisrael, Yehudah embodies both *Olam Hazeh*, and ultimately *Olam Habah* (in the form of Melech Mashiach). Yehudah's "prayer" is intelligible to the human ear, while Shimon's "prayer" will only be intelligible in the World to Come. In his blessings, Moshe hinted to us that there was no room for the holiness typified by Shimon in this world; it could only be revealed in the next world. Hence, Shimon of *Olam Habah* had to be intertwined with Yehudah, who exemplified what is intelligible to *Olam Hazeh*. The silent *tefilah* was hidden

within the expressible *tefilah* (Maharal Gur Aryeh, *Devarim* 33:7).

This is similar to the idea expressed in *Pesachim* (50•): the Divine name is concealed in this world and may not be articulated; it should not be read as it is written but it should be read in a disguised form. In the next world, it will be vocalized in its proper written form.

Levi, who also possessed special holiness from the womb, was granted expression in *Olam Hazeh* in the blessing of Moshe Rabbeinu. Levi had taken his father's teachings,

ארור אפס כי עו

Cursed be their anger (Bereishis 48:7)

to heart, and had shaped his holiness for appropriate expression in this world to such an extent that the Rambam (*Hilchos Shemitah Veyoveil* 13:12) explains that Levi was "separated to serve Hashem," (שהובדל לעבוד את ה'). Levi was scattered in cities throughout *Eretz Yisrael*, perhaps in an attempt to have the Guardians of Holiness protectively dispersed throughout the land. Shimon, who was not capable of incorporating his father's teaching to direct his birthright of holiness to this world, was forced to temporarily remain without a defined inheritance. Yechezkel *Hanavi* (48:24) does indeed state that in the Messianic era, when *Eretz Yisrael* will again be redivided among the *Shevatim*, *Shevet* Shimon will clearly receive his own portion of *Eretz Yisrael*.

עתיד

פנתס

אמונת 42

קעד

ונראה לי שגם זאת היתה כוונת זמרי, ורצה להביא לימות המשיח ע"י שאיש גדול כמוהו יקח את בת מלך מדין, כי שורש מדין הי' גדול מאד. הרי

חזינן שגם יתרו ולהבדיל בלעם היו ממדין, ואחר נפילת האמורי והבשן היתה היא חשוכה מכל הממלכות. ועכ"פ רצה להתחיל ממנה ולסיים בכל הממלכות כמו שעשה שלמה. והוה מה שכתוב, ויקרב אל אחיו את המדינית, כלומר, שרצה לקרב אותה ליהדות אל אחיו, ולא כתיב שהוא קירב את עצמו אל המדינית, וממילא תהי' היא לבית יד ולבית אחיה לכל אומתה ואפשר לכל העולם. רק טעה בזה שלא היתה גירותה בשלימות, שהרי עדיין נשאר בה קצת שמץ של ע"ז שלא הוטרדה ממנה. ואצל יפת תואר

והואיל והיתה כונתו כשרה שמחו מלאכי השרת לקראתו, שהרי הוא עסוק בתיקון העולם וגם מלאה"ש מחכים ומצפים לזה. אבל הנא מיהר א"ע ועדיין ה" מחוסר זמן מה עד שתגיייר בכל לב ולהסיר הבלורית. ואם ה" ממתין ה" באמת מצליח, ולו כל חמדת ישראל. ופינחס זה אליהו שהוא ה" מוכן מצד נפשו להיות מבשר הגאולה, הוא הרגיש יותר מאחר כי אין נפשו מרגנת לקראת מעשה קירוב הגאולה של זמרי, ועדיין אינו מרגיש אור הגאולה.

להיות הוא מבשר טוב משמיע ישועה. ודוקא הוא ה" קריינא דאיגרתא לקנא קנאח ד' לעשות נקמה בזמרי. כי אדרבה מחמת שאין הגירות כתיקונה, נמצא שזרע ישראל יוצא חוץ למחיצתו להתערב בגויים ח"ו והוא גלות ממש היפך הגאולה שהיא קירוב הפזורים מבין הגויים, והוא מרחיק את הגאולה. כי ענין זה הוא דוגמא לישראל בין האומות עד ששם ישראל נשכח מהם כי הולד גוי.

44 דשון ויחי חסידים שכו

ונראה דהנה מדרך איש הישראלי, שזוכה ליראה אמתית ועובד את ה' יתברך באמת הנמור, והו מוצא חסרונות תמיד אצל עצמו, וקטן ושפל תמיד בעיני עצמו, ומוצא תמיד עבירות שעשה, הגם שהם קלים כשערה, הם בעיניו כעבי הקורה, ומתרעם על עצמו. ועל ידי זה כשפאים בני אדם לדבר עצמו נראה כמי שכועס, אבל באמת שכועס על עצמו, על קצורו בעבודת ה', כנזכר לעיל.

46 על פן אמר אחלקם ביצקב ואפיצם בישראל, דהינו שיהיה מערבים דעתם עם הבריות, בין עם אנשים שהם במדרגה קטנה ונקראים בלשון 'יצקב', ובין עם אנשי שהם גדולי הארץ ונקראים בשם 'ישראל', עם כלם יהיו דעתו מערכת בהם ויהיו תמיד בשמחה, וזהו עבודה שלמה כנזכר לעיל, ודו"ק.

* כאור ושמש

47 R. Hirsch

מחלק It is not the intention of the מחלק to weaken something that hitherto was whole, but, rather, to apportion something valuable so that as many people as possible can have a part (חלק) in it. By contrast, the מפייץ divides a whole into the smallest possible parts so as to negate its unity and solidarity.

גלות, oppressed and persecuted. יצקב: the image of the Jewish people in triumph, by the hand of God.

Accordingly: The danger posed to the nation by the anger and impetuosity of Shimon and Levi exists only when the nation is flourishing, when it constitutes a powerful community, which could easily be carried away by the influence of two united tribes who are filled with the awareness of their own power, and aflame with the feeling of brotherhood.

Therefore, in the flourishing Jewish state they must be scattered.

And this is exactly what happened: The tribe of Levi received no share at all in the land, and its survival depended on the goodwill of each individual. For, unlike the later and present-day tithe given to the Church and to the lord of the manor, the Jewish tithe was, in no particular way, a direct claim to it. A person is entitled to give his tithe to any Levite he chooses, and no one has the right to demand it from him. Shimon's territory was an enclave inside the portion of Yehudah, and Shimon was completely dependent on that powerful tribe. Thus, when Israel thrived as a nation, the political influence of Shimon and Levi was completely paralyzed.

But in the present, where the pressure of our fate weighs down on everything, and the nation itself is scattered, there the real and present danger is that all self-respect will be lost and all spiritual vitality will be stifled. To enable even the wandering Jewish peddler to proudly look down on the European street youth; to enable him to maintain his self-respect and his sense of belonging to his people -- for that it is necessary that we scatter the tribes of Shimon and Levi among all the other

tribes of the Jewish state, God did us a great kindness. For the natural result was that, when the state was destroyed and the nation scattered in all directions, descendants of Shimon and Levi were always present, in every place of our dispersion. Everywhere they would foster and nurture in us strength and courage, fervor and noble Jewish pride, thus assuring that the Jewish spirit remained alive and strong even after the demise of the state. As an ancient tradition says: "From Shimon came scribes and teachers in the synagogues; and from Levi schools where the study of the Torah was pursued" (Yalkut Shimoni, Bereshis, 158).

אבל דרך זה הגם שהוא מדרגה גדולה, אף על פי כן אין זה אמת לאמתו, והוא עדין בסטרא דמנה שונה, וצריך לדע נאמנה בשידמון לו איזה בטול, כגון לדבר עם בני אדם וכדומה במלי דעלמא, שזהו גם כן עבודת ה'. וצריך לעבד ה' בכל אפנים שבעולם, לא באפן אחד תמיד, כמאמר הכתוב

(משלי ג, ו) בכל דרכיך דעהו. וצריך להיות תמיד בשמחה, והגם שמקצר לפי דעתו בעבודת ה' בכמה ענינים ומצער את עצמו, אף על פי כן צריך להיות אחר כך תכף בשמחה, ויהיה דעתו מערכת עם הבריות, כמו שאמר חכמינו ז"ל (מענין ד, ב) אף על פי כן מבעיא ליה לאינש למילף נפשיה בניחותא.

ונחזור לעניננו, כי שמעון ולוי לפי מדרגתם שהיו במדרגה גדולה, והיו עובדים את ה' ביראה אמתית, על פן היו בכעס על עוברי עברה, כדוע ממעשה שכם כדכתיב (בראשית לז, כה) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו כו' ויהרגו כל זכר. ולא היו יכולים להתערב עם הבריות, לפי שהיו נראים תמיד ככועסים על הבריות, ובאמת אוריתא הוא

תא מרתחי לרי כנזכר לעיל וזהו שאמר להם יעקב אבינו, שמעון ולוי אחים בלי חכם מכרתיהם, שהם תמיד ביראה גדולה, ועל פן היו בכעס על עצמם כנזכר לעיל, ויקרא בלשון אשכנז פרו"ם. ועל פן אי אפשר להם להתערב עם הבריות כנזכר לעיל, והם בפני עצמם